

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ**
щодо організації освітнього процесу та
викладання навчальних предметів у
зкладах загальної середньої освіти у
2022/2023 навчальному році

*Ольга Романюк,
методист відділу початкової освіти, викладач кафедри
педагогіки, психології та менеджменту освіти
КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних кадрів»*

Реєстраційна форма

- https://docs.google.com/forms/d/1Z_n5JDtVaZ-W-xpUdGBuDkR8CpBFbTFgxz41FIOi5o4/edit?usp=sharing

Діагностування навченості учнів 2-4 класів на початку навчального року

Діагностування стану засвоєння учнями 2, 3 і 4 класів навчального матеріалу попереднього класу дозволить з'ясувати навченість учнів, а також допоможе визначити оптимальні умови для планування й організації подальшого освітнього процесу.

Для з'ясування залишкових результатів можна протягом перших двох тижнів навчання пропонувати учням діагностувальні завдання з української мови та читання, математики, курсу «Я досліджую світ».

Орієнтовний перелік результатів, що можуть діагностуватися на початку навчального року в 2, 3, 4 класах

Навчальний предмет, курс	Результати навчання
1 клас	
Українська мова та читання	Аудіативні вміння. Навички використання формул мовленнєвого етикету в ситуаціях навчального і побутового спілкування. Відтворення діалогів, ініціювання та підтримування діалогів на теми, які викликають інтерес. Переказування прослуханого, прочитаного короткого тексту, створення висловлення за наведеним початком, малюнком тощо. Читання цілими словами, читання складами окремих слів ускладненої структури. Уміння аналізувати та інтерпретувати зміст тексту. Списування з друкованого і рукописного тексту, записування під диктування та самостійно складених речень. Правильна вимова звуків, правильне наголошування загальноживаних слів. Уживання великої літери, позначення на письмі м'якості приголосних звуків у межах вимог програми. Розрізнення близьких і протилежних за значенням слів, багатозначних слів, групування лексики. Розрізнення слів – назв предметів, ознак, дій, дослідження і конструювання речень
	віднімання чисел у межах 10. увати числа в межах 100. исла у межах 100. Уміння виконувати додавання і віднімання на основі нумерації чисел у межах 100. Уміння розв'язувати прості задачі на знаходження суми, різниці двох чисел; збільшення та зменшення числа на кілька одиниць, різницеve порівняння

Оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти та їх фіксація

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 13 липня 2021 р. № 813 «Про
затвердження методичних рекомендацій
щодо оцінювання результатів навчання
учнів 1-4 класів закладів загальної
середньої освіти»

Відповідно до пункту 28 Державного стандарту початкової освіти отримання даних, їх аналіз та формулювання суджень про результати навчання учнів здійснюють у процесі:

- **формувального оцінювання**, метою якого відстеження особистісного розвитку учнів й ходу опановування ними навчального досвіду як основи компетентності та побудову індивідуальної освітньої траєкторії особистості;
- **підсумкового оцінювання**, метою якого є співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом/освітньою програмою.

З урахуванням опрацьованого програмового матеріалу відповідно до календарно тематичного плану та готовності учнів виконувати завдання вчитель самостійно може визначати форму, спосіб, зміст, час виконання навчально-пізнавальної діяльності і фіксувати їх у планах-конспектах уроків/занять.

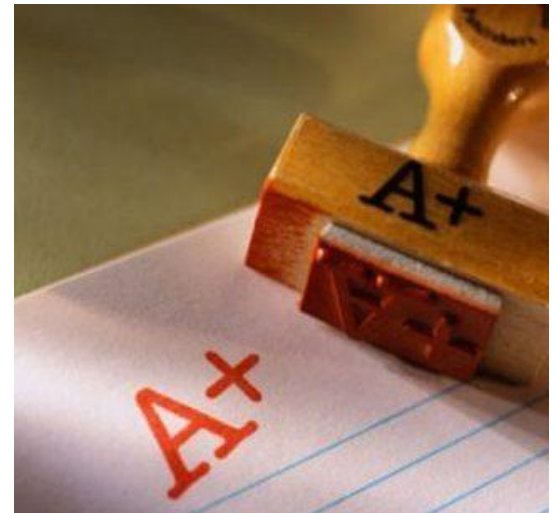
- Оцінювальне судження – вербальна оцінка
- Оцінювальне судження із зазначенням рівня результату - рівнева оцінка

Рівень результату навчання рекомендовано визначати з урахуванням динаміки його досягнення та позначати буквами:

- «початковий» (П)
- «середній» (С)
- «достатній» (Д)
- «високий» (В)

Оцінка буде допомагати учню/учениці усвідомлювати власні успіхи і шляхи подолання утруднень.

Результат оцінювання особистісних надбань учня/учениці у 1-4 класах виражається **вербальною оцінкою**, а об'єктивних результатів навчання учня/учениці у 1-2 класах – **вербальною оцінкою**, у 3-4 класах – або **вербальною оцінкою**, або **рівневою оцінкою** за вибором закладу загальної середньої освіти на підставі рішення його педагогічної ради.

Об'єктами оцінювання є результати навчання учня/учениці, у тому числі процес їх досягнення ним/нею. Показниками досягнення очікуваних результатів навчання є характеристика відповідних навчальних дій, які здійснює дитина під час виконання навчального завдання (усно, письмово, практично). Така узагальнена характеристика запропонована в Орієнтовній рамці оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти

Орієнтовні рамки оцінювання

Рівень реалізації навчальної діяльності	Конкретизований очікуваний результат	Приклад завдання
розпізнавання об'єкта вивчення	Обирає іменник жіночого роду в орудному відмінку однини	Назви/підкресли іменники жіночого роду в орудному відмінку однини. <i>Споримо і м'ятою заросла стежина під кручею.</i>
репродуктивний	Обирає закінчення іменників жіночого роду в орудному відмінку однини	Запиши речення, розкривши дужки. <i>Під вишн(ою, ею, єю) гралися діти.</i>
продуктивний	Записує іменники жіночого роду у формі орудного відмінка однини	Запиши подані іменники у формі орудного відмінка однини. <i>Трава, тиша, земля, лінія, мрія.</i>
продуктивно-творчий	Добирає іменники жіночого роду і записує їх у формі орудного відмінка однини	Обери іменники жіночого роду і склади з кожним з них речення так, щоб ці іменники були у формі орудного відмінка однини. <i>Промінь, гора, земля, товариш, круча.</i>

Важливо!

Учитель разом з учнями може обрати позначення самооцінки учня, оцінки вчителя для фіксації перевірених робіт.

Здійснення формувального оцінювання передбачає визначення/обговорення разом з учнями критеріїв оцінювання. Учасники освітнього процесу їх можуть визначати для оцінювання окремого навчального завдання, для оцінювання комплексу навчальних завдань. Критерії залежать від навчальної ситуації й дидактичної доцільності. Важливо, щоб учні усвідомлювали їх сутність.

Алгоритм діяльності вчителя під час організації формувального оцінювання

1. Формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей.
2. Визначення разом з учнями критеріїв оцінювання.
3. Формування суб'єктної позиції учнів у процесі оцінювання (*самооцінювання і взаємооцінювання*)
4. Створення умов для формування вміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія).
5. Корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання.

Діагностувальні роботи

Час виконання - 1 навчальна година

Зміст завдань, види навчальної діяльності добирають з урахуванням специфіки предмета вивчення, готовності учнів виконати завдання для виявлення результату.

Проведення – через кожні 16-20 навчальних годин

З предметів *мовно-літературної освітньої галузі* (мова навчання) система тематичних діагностувальних робіт може містити такі навчальні завдання:

- аудіювання (2-4 кл.),
- читання вголос (1-4 кл.),
- читання мовчки (3-4 кл.),
- читання напам'ять (2-4 кл.),
- роботу з літературним твором/медіа текстом (2-4 кл.),
- діалог (усно/письмово, 2-4 кл.),
- усний переказ (2-4 кл.),
- письмовий переказ (3-4 кл.),
- усний твір (2-4 кл.),
- письмовий твір (4 кл.),
- списування (1-4 кл.),
- диктант (2-4 кл.),
- робота з мовними одиницями (2-4 кл.).

Комбінації навчальних завдань у діагностувальних роботах учитель може визначати самостійно з урахуванням дидактичної доцільності їх поєднання та часу, необхідного для виконання певного навчального завдання.

Протягом року запропоновані види навчальних завдань у діагностувальних роботах можуть повторюватись.

З *математики* тематичні діагностувальні роботи можуть бути комбінованими, у тому числі з тестових завдань закритого й відкритого типів, та містити навчальні завдання

- на виявлення стану сформованості навичок читання, запису і порівняння чисел,
- обчислювальних навичок,
- навичок читання і запису математичних виразів/рівностей/нерівностей,
- розв'язування рівнянь,
- вміння розв'язувати задачі,
- розпізнавання й побудову геометричних фігур,
- оперування величинами тощо з урахуванням програмового матеріалу, що опрацьовувався.

З *інтегрованих курсів*, змістове наповнення яких охоплює природничу, соціальну і здоров'язбережувальну, громадянську та історичну освітні галузі, тематичні діагностувальні роботи можуть містити тестові завдання закритого і відкритого типів:

- на виявлення стану опанування учнями програмового матеріалу,
- практичні роботи з картами, приладами, моделями,
- графічні роботи, за допомогою яких перевіряється вміння інтерпретувати інформацію за допомогою моделі, малюнка, схеми тощо.

Тематичні діагностувальні роботи з предметів вивчення таких освітніх галузей, як **«Технологічна»**, **«Інформатична»**, **«Мистецька»** і **«Фізкультурна»**, а також з **курсів за вибором**, зазвичай, не проводять.

Підсумкове оцінювання

- Основою для підсумкового оцінювання результатів навчання за рік можуть бути результати виконання тематичних діагностувальних робіт, записи оцінювальних суджень про результати навчання, зафіксовані на носіях зворотного зв'язку з батьками, спостереження вчителя у процесі формувального оцінювання.

Підсумкову (річну оцінку фіксують у класному журналі і свідоцтвах досягнень учнів.

- У кожній колонці потрібно фіксувати стан сформованості обов'язкових результатів навчання (Сформовано - V; ще формується — нічого не записувати).
- Якщо в 3-4 класах використовують рівневу оцінку, то замість позначки потрібно записувати першу букву назви рівня, якому відповідає результат навчання.

Ліва сторінка класного журналу
(оцінювання вербально)

№	Прізвище, ім'я		15. 10	аудіювання	списування	16. 10											
1.	Атаманенко Олег			√	√												
2.	Безкоровайна Ірина		н														
3.	Гайдай Микола			√	√												

Ліва сторінка класного журналу
(оцінювання рівневе)

№	Прізвище, ім'я		15. 10	аудіювання	списування	16. 10											
1.	Бондаренко Максим			Д	Д												
2.	Василенко Марина		н														
3.	Довгань Оксана			В	С												

II. Облік навчальних досягнень учнів. Інваріантна складова

Українська мова

(Назва предмета)

№ з/п	Число і місяць Прізвище та ім'я учня (учениці)	Підсумкова (річна)																	
		1	2	3	4	5	6	7											
1	Авраменко Оксана			√	√		√	√											
2	Бондаренко Іван	√	√	√		√	√												
3	Васильків Олег	√		√	√	√		√											
4	Григорук Інна		√		√														
5	Журавель Соломія	√		√	√	√	√	√											
6																			
7																			

Сформовано - √; ще формується – нічого не записувати

Примірний зразок правої сторінки розвороту журналу

Вчитель _____

№ з/п	Дата	ЗМІСТ Характеристика результатів навчання	Завдання додому
1		виявляє розуміння фактичного змісту сприйнятого на слух висловлення, запитує про незрозуміле*	
2		читає вголос цілими словами, усвідомлено, правильно, виразно, у відповідному темпі	
3		виявляє розуміння змісту прочитаного тексту, пояснює вчинки персонажів у творі, висловлює власне ставлення щодо прочитаного	
4		переказує усно прочитаний/ прослуханий твір з	

Характеристика навчальної діяльності	Сформовано (√) /формується
виявляє інтерес до навчання, старанно і зосереджено виконує навчальні завдання	
активно працює на уроках, виявляє ініціативу	
співпрацює з іншими дітьми, керує емоціями, пояснює, у чому цінність спільної роботи	
проявляє самостійність у роботі, пояснює свої дії	
контролює хід виконання навчальних завдань, оцінює результат своєї роботи	
бере відповідальність за свої дії, обирає шляхи розв'язання проблем	
визначає істотні ознаки об'єктів, порівнює, об'єднує, розподіляє об'єкти за поданою ознакою	
спостерігає за об'єктом, досліджує об'єкт за поданою інструкцією, доходить висновків відповідно до мети спостереження	
працює з поданим джерелом інформації, добирає за умовою тексти й ілюстрації до них	
працює з інформацією з допомогою цифрових пристроїв за інструкцією	
Характеристика результатів навчання	Сформовано (√) /формується
з мовно-літературної освітньої галузі	
<i>Українська мова, мова відповідного корінного народу/національної меншини (мова навчання)</i>	

Характеристика навчальної діяльності	Сформовано (√) /формується
виявляє інтерес до навчання, старанно і зосереджено виконує навчальні завдання	
активно працює на уроках, виявляє ініціативу	
співпрацює з іншими дітьми, керує емоціями, пояснює, у чому цінність спільної роботи	
проявляє самостійність у роботі, пояснює свої дії	
контролює хід виконання навчальних завдань, оцінює результат своєї роботи	
бере відповідальність за свої дії, обирає шляхи розв'язання проблем	
визначає істотні ознаки об'єктів, порівнює, об'єднує, розподіляє об'єкти за поданою ознакою	
спостерігає за об'єктом, досліджує об'єкт за поданою інструкцією, доходить висновків відповідно до мети спостереження	
працює з поданим джерелом інформації, добирає за умовою тексти й ілюстрації до них	
працює з інформацією з допомогою цифрових пристроїв за інструкцією	
Характеристика результатів навчання	Сформовано (√) /формується
з мовно-літературної освітньої галузі	
<i>Українська мова, мова відповідного корінного народу/національної меншини (мова навчання)</i>	

II. Облік навчальних досягнень учнів. Інваріантна складова

Українська мова

(Назва предмета)

№ з/п	Число і місяць	Підсумкова (річна)																
		1	2	3	4	5	6	7										
	Прізвище та ім'я учня (учениці)																	
1	Авраменко Оксана			√	√			√	√									
2	Бондаренко Іван	√	√	√				√	√									
3	Васильків Олег	√		√	√			√		√								
4	Григорук Інна		√		√													
5	Журавель Соломія	√		√	√			√	√	√								
6																		
7																		

Сформовано - √; ще формується – нічого не записувати

Примірний зразок правої сторінки розвороту журналу

Вчитель _____

№ з/п	Дата	ЗМІСТ Характеристика результатів навчання	Завдання додому
1		виявляє розуміння фактичного змісту сприйнятого на слух висловлення, запитує про незрозуміле*	
2		читає вголос цілими словами, усвідомлено, правильно, виразно, у відповідному темпі	
3		виявляє розуміння змісту прочитаного тексту, пояснює вчинки персонажів у творі, висловлює власне ставлення щодо прочитаного	
4		переказує усно прочитаний/ прослуханий твір з	